

CYNLLUNIAU MARCIO TGAU

HAF 2022

**TGAU
LLENYDDIAETH GYMRAEG - UNED 2
HAEN UWCH
3010NB0-1**

RHAGARWEINIAD

Defnyddiwyd y cynllun marcio hwn gan CBAC ar gyfer arholiad 2022. Penderfynwyd arno'n derfynol yn dilyn trafodaeth fanwl mewn cynadleddau arholwyr gan yr holl arholwyr oedd yn ymwneud â'r asesiad. Cynhaliwyd y gynhadledd yn fuan ar ôl sefyll y papur fel y gellid cyfeirio at yr amrediad llawn o ymatebion ymgeiswyr, gyda sgrïptiau wedi'u llungopïo yn sail i'r drafodaeth. Amcan y gynhadledd oedd sicrhau bod y cynllun marcio wedi'i ddehongli a'i gymhwysu yn yr un modd gan yr holl arholwyr.

Gobeithir y bydd y wybodaeth hon o gymorth i ganolfannau ond cydnabyddir ar yr un pryd y gallai fod gan athrawon safbwyntiau gwahanol ynglŷn â manylion neu ddehongli gan nad ydynt wedi bod yn rhan o'r gynhadledd farcio.

Mae'n flin gan CBAC ond nid oes modd iddo ymgymryd ag unrhyw drafodaeth na gohebiaeth am y cynllun marcio hwn.

TGAU LLENYDDIAETH GYMRAEG

UNED 2 - HAEN UWCH

HAF 2022 CYNLLUNIAU MARCIO

Ac Yna Clywodd Sŵn y Môr

1.1 Gellir sôn am ddiwyddiadau megis:

- Cymeriad tanllyd ar ddechrau'r nofel – ar frys i gyrraedd adref i glywed y newyddion a'r dyfarniad o'r llys y byddai Meredydd wedi ei ganfod yn ddiuog o dreisio Bethan
- Chwilio am gydymdeimlad ers cyn i'r nofel ddechrau am ei bod wedi colli ei gŵr, Wil
- Cenfigennus iawn gan i Meredydd gael mwy o gydymdeimlad na hi pan gollodd ei rieni tua'r un adeg ag y bu farw Wil
- Person dialgar – am ddial ar Meredydd am ei fod wedi ei gyhuddo o dreisio Bethan
- Dynes ddramatig iawn – wrth fynd at Gareth Huws i gwyno bod Richard Jones bron wedi ei tharo i'r llawr
- Person ofnus – yn ofnus yn y tŷ gyda'r nos ac yn codi i weld beth oedd yn digwydd tu allan – dyma pryd y gwelodd Richard Jones yn ei gardd a chafodd drawiad ar y galon a marw

16-20	<ul style="list-style-type: none">• dangos dealltwriaeth dreiddgar• defnyddio dyfyniadau'n effeithiol• <i>cyflwyno gwaith yn glir a chydlynol</i>• <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
10-15	<ul style="list-style-type: none">• dadansoddi a dangos dealltwriaeth dda• defnyddio dyfyniadau'n addas a phwrpasol• <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a threfnus</i>• <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-9	<ul style="list-style-type: none">• dangos dealltwriaeth eithaf da• defnyddio dyfyniadau• <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i>• <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg ar y cyfan</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none">• arddangos gwybodaeth am gynnwys y nofel trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol• defnyddio ambell ddyfyniad• <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i>• <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

1.2 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Ailadrodd berf gryno trydydd person unigol – “Cerddodd...Cerddodd...Cerddodd...”
- Brawddeg fer: “Nid oedd neb yno.”
- Defnydd o’r synhwyrâu: tyfiant trwchus... glaw a ddisgynnai... trowsus yn gwlychu... arogl wisgi
- Cyfres o ferfau cryno trydydd person unigol – “Cododd...Gwaeddodd...Crafangodd.”
- Brawddegau byrion “Ni fedrai wneud dim... Amser dyrnu oedd hi’n awr. Agorodd y sach... Bu tair dyrnod yn ddigon
- Cyffelybiaeth “Yr oedd fel dyrnu sachaid o goed tân.”

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi’n dreiddgar nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan gynnwys rhesymau perthnasol • ymdrin yn dreiddgar ag addasrwydd arddull / techneg / defnydd o iaith gan ystyried eu heffeithiolrwydd • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dreiddgar
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • trafod nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan roi rhai rhesymau • trafod addasrwydd arddull / techneg a'r defnydd o iaith gan wneud sylwadau pwrpasol • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dda
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • disgrifio nodweddion ffurf, cynllun, awyrgylch ac ymgeisio i fynegi barn am eu priodoldeb • dangos dealltwriaeth o arddull / techneg a'r defnydd o iaith • defnyddio rhai termau beirniadaeth lenyddol
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • ymgais i ddisgrifio rhai nodweddion megis ffurf, cynllun ac awyrgylch • cyfeirio at rai elfennau yn yr arddull, techneg a defnydd o iaith • defnyddio ambell derm beirniadaeth lenyddol

1.3 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Darganfod corff Dwalad ar y mynydd – wedi ei gicio i farwolaeth
- Y difrod i sied Gladys – twll yn y llawr er bod yr heddlu wedi bod yn gwylio'r ardd yn ofalus
- Darganfod corff Richard Jones yn y môr
- Richard Jones yn perthyn i Now Tan Ceris
- Dirgelwch gemau coll Siop Jenkins yn Wrecsam wedi ei ddarganfod o'r diwedd
- Heddlu'n bla yn yr ardal.

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • llwyddo i ddehongli'r testun yn dreiddgar a threfnus • gwybodaeth fanwl am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>defnydd hyderus ac effeithiol o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu yn sensitif ac yn briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • ymateb i'r testun yn fyw a threfnus • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • <i>dealltwriaeth dda o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • gwaith lled drefnus gyda chyffyrddiadau diddorol wrth ymateb i'r testun • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • <i>ymwybyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddangos arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a defnyddio gramadeg ar y cyfan</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • dangos ymdrech i gyflwyno'n ddiddorol gan ddangos trefn mewn rhannau o'r gwaith • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>dangos ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

I Ble'r Aeth Haul y Bore?

2.1 Gellir sôn am ddiwyddiadau megis:

- Awyddus i ddychwelyd adref at ei wraig a magu ei blentyn cyntaf
- Cymeriad dialgar yn dilyn clywed stori Quanah am dreisiad ei wraig a llofruddiaeth Chiquito
- Byrbwyll – trefnu ymosodiad tanllyd ar wersyll y Cotiau Glas
- Dewr – yn cael ei adael i farw – ond yn llwyddo i gael ei achub ac yn dychwelyd at ei wraig
- Gofalgar – yn ofalus iawn o Haul y Bore ac yn poeni amdani gan ei bod wedi ei tharo'n fud
- Penderfynol – am ymuno â Geronimo a Cochise i ddial ar y Cotiau Glas
- Ei gariad at Haul y Bore'n amlwg – yn mynnu ei bod yn dweud ei stori wrtho
- Siomedig pan nad oedd wedi llwyddo am yr eildro i ddial ar y Cotiau Glas
- Bodlon ei fyd bod Carson yn ei gynorthwyo i ddial ar y Cotiau Glas
- Dewr a phenderfynol – yn llwyddo i gael y gair olaf ar Dicks – ei saethu ar ddiwedd y nofel

16-20	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth dreiddgar • defnyddio dyfyniadau'n effeithiol • <i>cyflwyno gwaith yn glir a chydlynol</i> • <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
10-15	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi a dangos dealltwriaeth dda • defnyddio dyfyniadau'n addas a phwrpasol • <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a threfnus</i> • <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-9	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da • defnyddio dyfyniadau • <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> • <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg ar y cyfan</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> • arddangos gwybodaeth am gynnwys y nofel trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol • defnyddio ambell ddyfyniad • <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

2.2 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Brawddeg fer “Roedd Carleton wrth ei fodd.”
- Cyfres o gwestiynau rhethregol “Faint sy ar ôl? E? Faint sy ar ôl?”
- Deialog bytiog “Neu... Neu be? Dwy, syr, Dwy!”
- Carleton yn holi cwestiynau – heb ystyried y gwirionedd “Yma? Wyt ti’n meddwl y dôn nhw yma?” “Yn wahanol? Be ti’n feddwl?”
- Ailadrodd “Gweithred fawr.”
- Defnydd o ymadroddion ‘ddraenen ychwanegol yn ein hystlys’ ac ‘i dalu’r pwyth yn ôl’ – ychwanegu at yr awryglch sy’n cael ei greu yn y darn

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi’n dreiddgar nodweddion megis ffurf, cynllun, awryglch a mynegi barn am eu priodoldeb gan gynnwys rhesymau perthnasol • ymdrin yn dreiddgar ag addasrwydd arddull / techneg / defnydd o iaith gan ystyried eu heffeithiolrwydd • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dreiddgar
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • trafod nodweddion megis ffurf, cynllun, awryglch a mynegi barn am eu priodoldeb gan roi rhai rhesymau • trafod addasrwydd arddull / techneg a’r defnydd o iaith gan wneud sylwadau pwrpasol • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dda
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • disgrifio nodweddion ffurf, cynllun, awryglch ac ymgeisio i fynegi barn am eu priodoldeb • dangos dealltwriaeth o arddull / techneg a’r defnydd o iaith • defnyddio rhai termau beirniadaeth lenyddol
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • ymgais i ddisgrifio rhai nodweddion megis ffurf, cynllun ac awryglch • cyfeirio at rai elfennau yn yr arddull, techneg a defnydd o iaith • defnyddio ambell derm beirniadaeth lenyddol

2.3 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Yn Indiaid heb eu gynnau
- Indiaid yn sefyll yn llonydd mewn hanner cylch – Indiaid yn rhedeg ymlaen trwy'r cylch yn gweiddi Geronimo ac yn ymosod ar y Cotiau Glas
- 200 o filwyr Cotiau Glas wedi eu lladd
- Picell â phlu gwyn – i ddangos mai tir yr Apache ydyw
- Clymu Carson ar geffyl yn waed i gyd ond plu gwyn yn ei wallt
- Dicks yn llosgi'r perllannau
- Indiaid yn taflu cerrig o'r ogofau ar eu pennau
- Colledion i'r ddwy ochr ond llawer mwy o Indiaid yn marw na'r Cotiau Glas

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dehongli'r testun yn dreiddgar a threfnus • gwybodaeth fanwl am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>defnydd hyderus ac effeithiol o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu yn sensitif ac yn briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • ymateb i'r testun yn fyw a threfnus • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • <i>dealltwriaeth dda o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • gwaith lled drefnus gyda chyffyrddiadau diddorol wrth ymateb i'r testun • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • <i>ymwybyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddangos arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a defnyddio gramadeg ar y cyfan</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • dangos ymdrech i gyflwyno'n ddiddorol gan ddangos trefn mewn rhannau o'r gwaith • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>dangos ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

LLYFR GLAS NEBO

3.1 Gellir sôn am ddigwyddiadau megis:

- Trefnus – gadael y siop trin gwallt er mwyn siopa i brynu bwyd/offer ar gyfer goroesi'r Terfyn
- Mam ofalgar - gofalu am fwyd i Siôn cyn gadael - hyd yn oed Freddos, yfed gwaed cwningen er mwyn cynhyrchu digon o laeth i fwydo Dwynwen
- Egwyddorol – nid oedd am ladd dim ond yn gorfod er mwyn cael bwyd
- Poeni am y plant – sut bydden nhw'n ymdopi hebddi hi
- Cryfder ei phersonoliaeth yn cael ei amlygu wrth i'r nofel ddatblygu – am oroesi popeth – nid oedd am ddychwelyd i'r hen ffordd o fyw
- Dewr – mam sengl ac yn annibynnol iawn – gwneud cawl llygoden fawr
- Hunan barch – yn mynnu mynd i ymolchi yn Llyn Cwm Dulyn rhag drewi
- Dewr – wynebu marwolaeth Dwynwen
- Defnyddio natur er mwyn trin clefydau – mwsog i atal gwaedu, stêm ar gyfer annwyd a pheswch dail poethion er mwyn trin afiechydon

16-20	<ul style="list-style-type: none">• dangos dealltwriaeth dreiddgar• defnyddio dyfyniadau'n effeithiol• <i>cyflwyno gwaith yn glir a chydlynol</i>• <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
10-15	<ul style="list-style-type: none">• dadansoddi a dangos dealltwriaeth dda• defnyddio dyfyniadau'n addas a phwrpasol• <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a threfnus</i>• <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-9	<ul style="list-style-type: none">• dangos dealltwriaeth eithaf da• defnyddio dyfyniadau• <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i>• <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg ar y cyfan</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none">• arddangos gwybodaeth am gynnwys y nofel trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol• defnyddio ambell ddyfyniad• <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i>• <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

3.2 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Rhestru – “wythnosau o ddyfrio a gwylio...”
- Trosiad “seren fach yn nhywyllwch llaith y pridd”
- Rhestru “Mynnodd y planhigion fyw, drwy’r stormydd a’r gwyntoedd a’r glaw...”
- Brawddeg fer ar linell ar ei phen ei hun “Dechrau rhywbeth.”
- Cyffro plentyn/ailadrodd “Mam! Mam! Mae o wedi digwydd!”
- Ailadrodd “Llyncais a llyncais a llyncais...”

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi’n dreiddgar nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan gynnwys rhesymau perthnasol • ymdrin yn dreiddgar ag addasrwydd arddull / techneg / defnydd o iaith gan ystyried eu heffeithiolrwydd • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dreiddgar
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • trafod nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan roi rhai rhesymau • trafod addasrwydd arddull / techneg a’r defnydd o iaith gan wneud sylwadau pwrpasol • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dda
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • disgrifio nodweddion ffurf, cynllun, awyrgylch ac ymgeisio i fynegi barn am eu priodoldeb • dangos dealltwriaeth o arddull / techneg a’r defnydd o iaith • defnyddio rhai termau beirniadaeth lenyddol
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • ymgais i ddisgrifio rhai nodweddion megis ffurf, cynllun ac awyrgylch • cyfeirio at rai elfennau yn yr arddull, techneg a defnydd o iaith • defnyddio ambell derm beirniadaeth lenyddol

3.3 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Pobl wedi dianc er mwyn dechrau bywyd newydd
- Y tywydd wedi newid – tywydd poeth yn yr haf – cyfeirio at y glaw mawr poeth
- Dim bwyd – gorfod goroesi ar ddim
- Tyfu cnydau eu hunain – sefydlu Twannel Tyfu
- Colli trydan
- Trigolion yn troi at ddarllen llyfrau Cymraeg a'r Beibl
- Defnyddio meddyginiaeth amgen – dim meddygon – mwsog i atal gwaed/stêm i drin annwyd a pheswch
- Dail poethion i drin afiechydon
- Defnyddio anifeiliaid er mwyn creu bwydydd – cawl llygoden fawr
- Yfed gwaed er mwyn byw – Rowenna'n gwneud hyn er mwyn cynhyrchu digon o laeth i fwydo Dwynwen
- Dwyn o dai gwag

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • llwyddo i ddehongli'r testun yn dreiddgar a threfnus • gwybodaeth fanwl am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>defnydd hyderus ac effeithiol o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu yn sensitif ac yn briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • ymateb i'r testun yn fyw a threfnus • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • <i>dealltwriaeth dda o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • gwaith lled drefnus gyda chyffyrddiadau diddorol wrth ymateb i'r testun • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • <i>ymwybyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddangos arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a defnyddio gramadeg ar y cyfan</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • dangos ymdrech i gyflwyno'n ddiddorol gan ddangos trefn mewn rhannau o'r gwaith • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>dangos ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

DIM

4.1 Gellir sôn am ddigwyddiadau megis:

- Plentyn hyderus ar ddechrau'r nofel – yn mwynhau chwarae milwyr – neidio o'r griafolen
- Plentyn poblogaidd yn yr ysgol – yn wahanol i'w frawd Gwyn – ond yn barod i'w amddiffyn pan mae Watts yn ymosod ar Gwyn – yn ei annog i 'go with the flow'
- Wedi ymuno â'r fyddin – mae'n benderfynol o ymuno â'r SAS
- Hyderus – yn gadael ei gartref i ymuno â'r fyddin
- Gwrth-Gymreig – yn cywilyddio bod Gwyn wedi ei arestio tra oedd yn y Brifysgol
- Cryf – goroesi cwrs hyfforddiant yr SAS
- Dewr – yn ymosod ar y Cortina yng Ngogledd Iwerddon – ymladd yn Rhodisia ac yn Rhyfel y Falklands
- Craff – yn nodi popeth yn yr amlen frown fel petai'n gwybod ei fod am gael ei ladd

16-20	<ul style="list-style-type: none">• dangos dealltwriaeth dreiddgar• defnyddio dyfyniadau'n effeithiol• <i>cyflwyno gwaith yn glir a chydlynol</i>• <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
10-15	<ul style="list-style-type: none">• dadansoddi a dangos dealltwriaeth dda• defnyddio dyfyniadau'n addas a phwrpasol• <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a threfnus</i>• <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-9	<ul style="list-style-type: none">• dangos dealltwriaeth eithaf da• defnyddio dyfyniadau• <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i>• <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg ar y cyfan</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none">• arddangos gwybodaeth am gynnwys y nofel trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol• defnyddio ambell ddyfyniad• <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i>• <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

4.2 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Brawddeg fer “Am eiliad.”
- Rhestru “Roedd ofn, siom, dicter ... yn ei grychu, ei welwi, ei hagru.”
- Cwestiwn “Wedi dod yma fel plismon wyt ti ‘nte?”
- Brawddeg fer a llinell ar ei phen ei hun “Ac aeth.” “Llyncodd.”
- Defnydd o’r synhwyrâu:
 - teimlo “Roedd y cig yn ei geg wedi troi’n lwmpyn sych. Llyncodd.”
 - clywed “symud cadair ac eistedda chnoc ddwbwl ei ddau benelin...
 - clywed “Clywodd o’n codi o’r bwrdd ac yn estyn pethau o ddroriau ac o’r oergell. A sŵn torri bara, a berwi’r tegell a tholli. Ac yna sŵn twtio, diffodd y golau a chau drws y gegin.”
- Rhestru “Clywodd o’n codi o’r bwrdd ac yn estyn pethau o ddroriau ac o’r oergell. A sŵn torri bara, a berwi’r tegell a tholli. Ac yna sŵn twtio, diffodd y golau a chau drws y gegin a dringo’r staer.”

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi’n dreiddgar nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan gynnwys rhesymau perthnasol • ymdrin yn dreiddgar ag addaswydd arddull / techneg / defnydd o iaith gan ystyried eu heffeithiolrwydd • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dreiddgar
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • trafod nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan roi rhai rhesymau • trafod addaswydd arddull / techneg a’r defnydd o iaith gan wneud sylwadau pwrpasol • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dda
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • disgrifio nodweddion ffurf, cynllun, awyrgylch ac ymgeisio i fynegi barn am eu priodoldeb • dangos dealltwriaeth o arddull / techneg a’r defnydd o iaith • defnyddio rhai termau beirniadaeth lenyddol
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • ymgais i ddisgrifio rhai nodweddion megis ffurf, cynllun ac awyrgylch • cyfeirio at rai elfennau yn yr arddull, techneg a defnydd o iaith • defnyddio ambell derm beirniadaeth lenyddol

4.3 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Jeff Carrier o Wolverhampton wedi prynu Cwm Diddos
- Roedd am ddatblygu chwarel y Granet yn wersyll carafanau
- Am adeiladu Gwesty, Sba gan roi gwaith i'r trigolion lleol – am roi rhywbeth nôl i'r ardal oedd wedi cynnig cymaint iddo ef
- Jeff Carrier wedi paratoi ei gyflwyniad yn ofalus er mwyn perswadio'r gynulleidfa
- Y cyfarfod yn Saesneg – Eddie Jones yn cefnogi'r fenter er mwyn denu twristiaeth
- Morris Ifans yn siarad yn y Gymraeg ac yn poeni am effaith twristiaeth ar y ffermydd lleol – cŵn yn ymosod ar wŷn
- Eddie Jones unwaith eto yn cefnogi'r syniad – addo hysbysebu'r Cod Cefn Gwlad
- Gwyn yn codi i siarad - wedi gwneud ei waith cartref cyn mynychu'r cyfarfod – daw â dogfen sy'n sôn am effaith twristiaeth ar ardaloedd gwledig yn yr Alban.
- Eddie Jones yn dweud nad oes gan Gwyn yr un cariad at ei wlad â'i frawd
- Gwyn yn gadael y cyfarfod ond wedi cael dweud ei ddweud

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • llwyddo i ddehongli'r testun yn dreiddgar a threfnus • gwybodaeth fanwl am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>defnydd hyderus ac effeithiol o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu yn sensitif ac yn briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • ymateb i'r testun yn fyw a threfnus • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • <i>dealltwriaeth dda o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • gwaith lled drefnus gyda chyffyrddiadau diddorol wrth ymateb i'r testun • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • <i>ymwybyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddangos arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a defnyddio gramadeg ar y cyfan</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • dangos ymdrech i gyflwyno'n ddiddorol gan ddangos trefn mewn rhannau o'r gwaith • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>dangos ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

Yn y Gwaed

5.1 Gellir sôn am ddigwyddiadau megis:

- Cymeriad annymunol iawn – yn gyson yn flin a checrus at bawb
- Golwg/edrychiad yn annymunol – budr/brwnt ac anniben
- Mynnu rheoli popeth yn y cartref
- Ddim yn dangos unrhyw gariad na chydymdeimlad at ei phlant
- Cadw'r teulu yn ynysig – ddim yn caniatáu unrhyw ffrindiau na chariadon – e.e. Harri Llwyn Crwn
- Creulon – caethiwo Fo yn y stabal/ceisio erthylu babi Mared
- Cadw llygad barcud ar symudiadau ei phlant – craff – sylwi ar unrhyw newidiadau
- Cyfrwys
- Er ei rheolaeth dros bawb mae'n ofnus o Fo – aiff hi ddim ar gyfyl y stabal gan orfodi Mared a Robin i wneud hyn
-
- Robin yn teimlo atgasedd ati a Mared yn chwerw amdani

16-20	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth dreiddgar • defnyddio dyfyniadau'n effeithiol • <i>cyflwyno gwaith yn glir a chydlynol</i> • <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
10-15	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi a dangos dealltwriaeth dda • defnyddio dyfyniadau'n addas a phwrpasol • <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a threfnus</i> • <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-9	<ul style="list-style-type: none"> • dangos dealltwriaeth eithaf da • defnyddio dyfyniadau • <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i> • <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg ar y cyfan</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none"> • arddangos gwybodaeth am gynnwys y nofel trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol • defnyddio ambell ddyfyniad • <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

5.2 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Cyfleu ofn Mared “ofn gwirioneddol yn ei chalon.”
- Rhestru “rhag ofn bod dieithryn neu lwynog...”
- Berf “Oeddod” cyfleu ofn
- Cwestiwn rhethregol “Llygoden fawr falle?”
- Brawddeg fer “Doedd wybod be.”
- Synhwyrâu “Custfeiniodd...riddfan torcalonnus”
- Berfau cryno trydydd person unigol “Lithrodd... gwyddai... chwiliodd.”
- Brawddeg fer, “A dyna lle’r oedd.”
“Mae o yma! Tu ôl i mi!”

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi’n dreiddgar nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan gynnwys rhesymau perthnasol • ymdrin yn dreiddgar ag addasrwydd arddull / techneg / defnydd o iaith gan ystyried eu heffeithiolrwydd • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dreiddgar
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • trafod nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan roi rhai rhesymau • trafod addasrwydd arddull / techneg a'r defnydd o iaith gan wneud sylwadau pwrpasol • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dda
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • disgrifio nodweddion ffurf, cynllun, awyrgylch ac ymgeisio i fynegi barn am eu priodoldeb • dangos dealltwriaeth o arddull / techneg a'r defnydd o iaith • defnyddio rhai termau beirniadaeth lenyddol
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • ymgais i ddisgrifio rhai nodweddion megis ffurf, cynllun ac awyrgylch • cyfeirio at rai elfennau yn yr arddull, techneg a defnydd o iaith • defnyddio ambell derm beirniadaeth lenyddol

5.3 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Heddlu yn cyrraedd Arllechwedd i holi am y tân yng Nghapel Gilgal
- Meddyg y pentref yn dod i weld Mared – ond yn rhy hwyr mae hi wedi marw
- Olion tân yn y sgubor – tudalennau o ddyddiaduron Mared
- Darganfod corff Robin yn y sgubor
- Clywed synau o'r llofft stabal
- Dwy hers yn cyrraedd er mwyn cludo cyrff Robin a Mared o Arllechwedd
- Mam - yr hen ddynes yn unig sydd ar ôl a bod ymchwiliad yr heddlu am barhau

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • llwyddo i ddehongli'r testun yn dreiddgar a threfnus • gwybodaeth fanwl am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>defnydd hyderus ac effeithiol o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu yn sensitif ac yn briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • ymateb i'r testun yn fyw a threfnus • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • <i>dealltwriaeth dda o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • gwaith lled drefnus gyda chyffyrddiadau diddorol wrth ymateb i'r testun • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • <i>ymwybyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddangos arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a defnyddio gramadeg ar y cyfan</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • dangos ymdrech i gyflwyno'n ddiddorol gan ddangos trefn mewn rhannau o'r gwaith • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>dangos ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

O Ran

6.1 Gellir sôn am ddigwyddiadau megis:

- Cael ei bortreadu ar ddechrau'r nofel fel tad cariadus i Angharad
- Y gyfrol deyrnged yn cyfeirio ato fel cerddor dawnus
- Wrth i'r nofel ddatblygu mae'n ailgydio yn ei fywyd cymdeithasol - yn mynd allan i bartio
- Mae'n colli rhywfaint o'i hyder wrth i'r nofel ddatblygu – y 3 llythyr cas dienw yn dilyn Eisteddfod Caerdydd – dyma ddechrau'r diwedd iddo
- Ei gymeriad yn dirywio wedi hyn – yn troi at y gwin er mwyn boddi ei ofidiau – cuddio'r poteli gwin yn ei ystafell
- Dyledion yn cynyddu – colli ei bianco, car
- Egwyddorol – yn gadael y llythyr yn egluro pwy yw mam Angharad cyn iddo farw

16-20	<ul style="list-style-type: none">• dangos dealltwriaeth dreiddgar• defnyddio dyfyniadau'n effeithiol• <i>cyflwyno gwaith yn glir a chydlynol</i>• <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
10-15	<ul style="list-style-type: none">• dadansoddi a dangos dealltwriaeth dda• defnyddio dyfyniadau'n addas a phwrpasol• <i>cyflwyno'r gwaith yn glir a threfnus</i>• <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
4-9	<ul style="list-style-type: none">• dangos dealltwriaeth eithaf da• defnyddio dyfyniadau• <i>cyflwyno'r gwaith yn drefnus</i>• <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg ar y cyfan</i>
0-3	<ul style="list-style-type: none">• arddangos gwybodaeth am gynnwys y nofel trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol• defnyddio ambell ddyfyniad• <i>cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus</i>• <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>

6.2 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Ailadrodd cwestiwn “Chi’n iawn Anti June?”
- Berf person cyntaf unigol “Rhedais”
- Ailadrodd “Anti June?”
- Brawddeg fer “Panic”
- Adferf (derbyn ansoddair) “Tynnais bopeth yn wyllt o’r bagiau...”
- Berfau “Nodiodd... dechreuais redeg...”
- Ailadrodd “Rhedeg. Rhedeg...”

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • dadansoddi’n dreiddgar nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan gynnwys rhesymau perthnasol • ymdrin yn dreiddgar ag addaswydd arddull / techneg / defnydd o iaith gan ystyried eu heffeithiolrwydd • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dreiddgar
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • trafod nodweddion megis ffurf, cynllun, awyrgylch a mynegi barn am eu priodoldeb gan roi rhai rhesymau • trafod addaswydd arddull / techneg a’r defnydd o iaith gan wneud sylwadau pwrpasol • defnyddio termau beirniadaeth lenyddol yn dda
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • disgrifio nodweddion ffurf, cynllun, awyrgylch ac ymgeisio i fynegi barn am eu priodoldeb • dangos dealltwriaeth o arddull / techneg a’r defnydd o iaith • defnyddio rhai termau beirniadaeth lenyddol
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • ymgais i ddisgrifio rhai nodweddion megis ffurf, cynllun ac awyrgylch • cyfeirio at rai elfennau yn yr arddull, techneg a defnydd o iaith • defnyddio ambell derm beirniadaeth lenyddol

6.3 Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Eisteddfod Caerdydd 1978 yn gyfle i ddathlu cyfraniad Ifan Gwyn fel cyfeilydd
- Y Concerto yn A leiaf a'r Unawd Contralto yn mynd i aros yn y cof am amser maith
- Iechyd Ifan Gwyn yn torri yn fuan wedi'r Eisteddfod
- Neb yn deilwng o'r Gadair
- Llwyddiant Cyngerdd Ifan Gwyn a chyfle i glywed yr Unawd Contralto am yr ail dro yn y Gymanfa
- Yr Unawd wedi ei henwi ar ôl Mary a'r Prifardd Siôn Llwyd, cyfaill Ifan Gwyn oedd awdur y geiriau i'r gân; Angharad oedd enw'r gân ar ôl ei ferch.
- Ansoddeiriau i ddisgrifio'r cyngerdd: Gwfreiddiol, ysgubol, bythgofiadwy, uchafbwynt, teimladwy, gorchestol, athrylith
- Nid Elena oedd wedi canu'r unawd.
- Ail berfformiad o'r cyngerdd ym mis Hydref

8-10	<ul style="list-style-type: none"> • llwyddo i ddehongli'r testun yn dreiddgar a threfnus • gwybodaeth fanwl am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>defnydd hyderus ac effeithiol o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu yn sensitif ac yn briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr iawn ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
5-7	<ul style="list-style-type: none"> • ymateb i'r testun yn fyw a threfnus • dangos gwybodaeth dda am y testun gwreiddiol – cymeriadau a digwyddiadau • <i>dealltwriaeth dda o ffurf gan ddefnyddio arddull ysgrifennu da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael sicr ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>
2-4	<ul style="list-style-type: none"> • gwaith lled drefnus gyda chyffyrddiadau diddorol wrth ymateb i'r testun • dangos gwybodaeth am y testun gwreiddiol - trwy gyflwyno rhai ffeithiau perthnasol i'r dasg dan sylw am gymeriadau a digwyddiadau • <i>ymwybyddiaeth eithaf da o ffurf gan ddangos arddull ysgrifennu eithaf da sy'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael gyson ar sillafu, atalnodi a defnyddio gramadeg ar y cyfan</i>
0-1	<ul style="list-style-type: none"> • dangos ymdrech i gyflwyno'n ddiddorol gan ddangos trefn mewn rhannau o'r gwaith • dangos peth gwybodaeth am y testun gwreiddiol - cymeriadau a digwyddiadau • <i>dangos ymwybyddiaeth fras o'r ffurf gan ddangos peth ymdrech i ysgrifennu'n briodol i'r pwrpas</i> • <i>gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg</i>